ВӘТӘНПӘРВӘР ҮРӘКЛӘ

«АЛМАС ИЛДЫРЫМЫН СЕЧИЛМИШ ШЕ'РЛӘРИ»НИН ВӘ «ГАНЛЫ СӘНӘЛӘР»ИН ТЕҺРАН НӘШРЛӘРИ

Мүстәгил Азәрбајчан Республикасы илә Иран Ислам Чүмһуријјәти арасында мәдәнијјәт әлагәләринин белә кенишләнмәсән адларыны ешитдијимиз ајры-ајры зијалылары шәхсән танымаг, онларын јарадычылыг фәалијјәтинә даһа јахындан бәләд олмаг үчүн көзәл имкан јаратмышдыр ки, биз бунун әср-әср һәсрәтиндә олмушуг, бу араларда ән әзиз адамларымыз һәсрәт-һәсрәт дүнјадан көчүб кедибләр.

Инди әслиндә елә бир гарышылыгы зәнкинләшмә кедир ки, мән өзүмү онда, о өзүнү мәндә көрдүкчә, бир чанда јашадығымызы дәрк едирик. Теһранда белә бир јарадычы зијалы илә — азәри түркү Бөјүк Рәсулвәнд Дизәч (Рәсулоғлу) илә көрүшүм мәни һәдсиз севиндирмишдир. Дөрд өвлады вар: Сона, Јашар, Сәһәр, Салчуг. Һәјат јолдашы Пәримеһр ханымын атасы Нахчыванын Әјлис кәндиндәндир вә Теһранда «Нахчывани» тәхәллүсү илә танынырлар.

Рәсулоғлу өзү Тәбриздә анадан олуб, али тәһсилини Түркијәдә, Әрзурумун Ататүрк университетиндә алмышдыр. Тикинти үзрә мүһәндис ихтисасы илә Түркијәдә, сонра да Американын Калифорнија штатында үч ил ишләдикдән сонра јенидән Теһран шәһәринә гајытмыш вә бурада тикинти мүшавири вәзифәсиндә фәалијјәт көстәрмишдир.

О, һәлә тәләбәлик илләриндән әдәби јарадычылыгла мәшғул олур, тәләбә јолдашлары илә бирликдә Түркијәдә «Бизим Азәрбајчан» адлы гәзет бурахыр вә онун сәһифәләриндә мүнтәзәм чыхыш едирди.

Нәһајәт, Рәсулоғлу бөјүк Азәрбајчан шаири вә азабкеши «Алмас Илдырымын сечилмиш ше'рләри»ни Теһранын «Миһен» мәтбәәсиндә (1992) өз һесабына бурахдыра билир. Бу көркәмли вәтәнпәрвәр зијалы бу ил ијун ајынын орталарында бөјүк јазычы М. С. Ордубадинин «Ганлы сәнәләр» романыны да чап етдирмиш, онун сигнал нүсхәләрини бу тајдакы гәләм достларына көндәрмишдир. Бу китабларын икиси дә мүәллифләрин әлјазмалары әсасында, илк мәнбәдән нәшр едилмишдир. Һәр ики китаба көркәмли Азәрбајчан јазычысы вә алими Чавад Һеј'әт кениш мүгәддимә јазмыш, өзү исә кириш сөзләри илә охучулара мүрачиәт етмишдир. «Ганлы сәнәләр»ә јаздыгы киришдә бу сәнәдли тарихи әсәри тәһлил едән Рәсулоғлу бу тајлы гардашларына мә'лум олмајан бир сыра мә'луматлар верир вә арзу едир ки, бу «кириш» сөзү бүтөвлүкдә бурада да дәрч едилсин. Мән илк дәфә ондан өјрәндим ки, Биринчи дүнја мүһарибәси илләриндә ермәни гошунлары Урмијада он минләрлә Азәрбајчан түркләринин башыны кәсмиш, көзүнү чыхармыш, гадын вә гызларына олмазын диван тутмушлар. Индики ермәни ссенариси вә индики ганлы ермәни әлләринин ејни автографы!

Һөрмәтли гәләм достумуз Бөјүк Рәсулоғлу «Гарабағ» адлы јени тарихи китабыны чапа һазырлајыр. Өзүнүн дедијинә көрә, һәлә тәләбәлик илләриндән бу саһәдә кениш тәдгигат ишләри апарыр. Шәкилләрлә вә хәритәләрлә тәртиб едиләчәк бу китаб кениш бир дөврү әһатә етмәклә он алты чап вәрәги һәчминдә нәзәрдә тутулмушдур.

Сағ олун, Рәсулоғлу! Мәним сәмими охучу миннәтдарлығымы гәбул един, әзиз дост. Гарабағ сијасәт сөһбәти ола билмәз, — дејә чох нараһат идиниз.

Сизә ше'рлә чаваб верирәм.

Нәриман ҺӘСӘНЗАДӘ.

БАЈРАҒЫ ШУШАДА САНЧАНА ГӘДӘР

Теһранлы гәләм гардашым
Бөјүк РӘСУЛОҒЛУНА.

«...Чыхардын Заманын күндәлијиндән,
Гарабағ — сијасәт мөвзусу дејил» —
Сәсә,
сәсгојмаја гојулмаз ВӘТӘН,
гојулса, о вәтән дујғусу дејил.

Гарабағ — дилимин үч һечасыдыр,
Гарабағ — һалланыр мин фәсад үстә.
Гарабағ — бир јурдун фачиәсидир, —
өлкәләр тоггушур сијасәт үстә.

Иблис үзә чыхыб инсан сәсилә,
гатил кизләнсә дә кәлә-көтүрдү.
Гарабағ — сагғыз тәк чејнәнир һәлә,
ағыздан-ағыза өтүр-өтүрдү!

Ичдикчә дојмады ахан ганлары,
сијаси дүшкүнләр
вә мөһтәкирләр!
Сиз абад етдиниз гәбристанлары,
Вәтәни сиз виран гојдунуз, јетәр!

Бахыр хәритәјә әлиндә гајчы,
ермәни һијләкәр, о гудуз көпәк.
Короғлу топпузу, Бабәк гылынчы
дүшмәнин бојнуна санчылсын кәрәк.

Сијасәт адыјла јад ганунлары,
бу даша, торпаға јазды ХӘЈАНӘТ.
Кәнд-кәнд,
јарашыглы даш ејванлары
чадыра дәјишди вәтәндә милләт!

Узаныр гаршымда бир ганлы саһил,
үрәји оланлар даш ола билмәз.
Бу милләт Фәләстин гачгыны дејил,
иланлы чөлләрдә о гала билмәз.

Атылан мәрмиләр гајытмаз кери,
Гарабағ өзүндүр бир ана гәдәр.
Һајды!
АЗӘРБАЈЧАН ОРДУСУ!
ЈЕРИ! —
бајрағы Шушаја санчана гәдәр.

Теһран, 1994.

ЈАШЫЛЛЫГЛАРЫ МӘҺВ ЕТМӘК ЧИНАЈӘТДИР!

Бакынын башы үстүндә Демокл гылынчы парламагдадыр. Бу, еколожи фәлакәтдир. сајсыз-һесабсыз заводларын Хәзәрә ахытдыглары чиркаб сулары, нефт туллантылары, Абшерону бүрүјән мазут көлмәчәләри, сәнаје мүәссисәләринин кечә-күндүз һаваја пүскүрдүјү зәһәрли газлар күнаһсыз пајтахтымызы сағалмаз хәстәликләр јувасына дөндәриб. Буну фактлар да сүбут едир. Дөвләт Статистика Комитәсинин вердији мә'лумата көрә, тәкчә өтән ил өлкәнин сәнаје вә енержи комплексләри тәрәфиндән атмосферә 1,5 милјон тон зәһәрли маддәләр бурахылыб. Јалныз автонәглијјат мәнбәләри һаваны 553 мин тон зәрәрли газларла чиркләндириб. Белә фачиәли бир дөврдә зәһәрли һаваны чијәрләринә чәкиб, јашыл дамарларындан кечириб әвәзиндә бизә әтирли оксикен бәхш едән јашыллыглары көз бәбәји кими горумаг бизим әзәл борчумуздур. Микрорајонларда вә гәсәбәләрдә сакинләрин өз шәхси тәшәббүсләри илә салынмыш бағбағчалары, јашыллыглары, күлкарлыглары көрәндә гәлбимиз севинчдән даға дөнүр, онларын фәдакар зәһмәтинә әһсән дејирик. Лакин тәәссүф ки, бу хејирхаһ тәшәббүсә арха чевирәнләр дә аз дејил. Еләләри кимләринсә зәһмәтинин бәһрәси олан бу јашыллыглары доғрајыб, јериндә өз шәхси машынлары үчүн гаражлар инша етдирмәји даһа үстүн тутурлар. Гәрибәдир ки, ичра һакимләри онларын бу чинајәткар һәрәкәтинә мејдан верирләр. Мәһз рајон рәһбәрләринин күнаһы үзүндән сон илләрдә биналарын гаршысында он минләрлә ағач кәсилиб, јериндә дәмир вә даш гаражлар «пөһрәләниб».

Бу күнләрдә Зығ шосесиндә 1 «в» сајлы бинанын 76-чы мәнзилиндә јашајан Меһди Исмајыловдан бир мәктуб алмышыг. Мәктубда дејилир:

«Һөрмәтли редаксија! Јашыллыг тәкчә көзәллик дејил. О һәм дә һәр дәгигә нәфәс алдығымыз һаваны тәмизләмәјә, сағламлығымызы вә күмраһлығымызы горумаға хидмәт едир. Биз өз мә'нәви истираһәтимизи онун зәриф көлкәсиндә тапырыг. Инсанларын бу мисилсиз не'мәтдән мәһрум етмәк чинајәтдир. Биз евимизин гаршысында ағыр зәһмәт баһасына бағ-бағча салмышыг ки, јајын исти күнләриндә балаларымыз динчәлә билсин. Лакин бу јахынларда бир нәфәр 5-чи блокун гаршысындакы 5—6 иллик ағачлары көкүндән доғрајыб јериндә өзү үчүн гараж тикиб. Бу өзбашыналығын сәбәбини сорушанда чаваб верир ки, ичра һакиминдән ичазәм вар. Көрәсән һәмин ичра һакими билирми ки, ону бу јүксәк вәзифәјә рајон сакинләринин мә'нәви раһатлығыны тә'мин етмәк, онларын һүгугларынын мүдафиәчиси олмаг, рајонда абадлыг ишләри көрмәк, әһалинин мәдәни-мәишәт шәраитини јахшылашдырмаг үчүн гојублар, инсанлары мә'нәви бөһрана дүчар етмәк үчүн јох. Унутмаг олмаз ки, јашадығымыз әрази еколожи чәһәтдән ән пис саһәдир. Һ. З. Тағыјев адына тохучулуг комбинатынын, ун дәјирманынын вә нефтајырма заводларынын һаваја бурахдығы зәһәрли газлар онсуз да бизи сағалмаз хәстәликләрлә тәһдид етмәкдәдир. Белә бир әразидә јашыллыглары даһа да артырмаг әвәзинә, онлары мәһв етмәк бизим өзүмүзү мәһв етмәјә бәрабәр дејилми?»

Инди сөз әлагәдар тәшкилатларындыр.

«Азәрбајчан».

ТЕЛЕФОН ШӘБӘКӘСИ КЕНИШЛӘНИР

Кәнчәнин 3-чү вә 4-чү микрорајонларыны әһатә едән јени автомат телефон стансијасынын икинчи нөвбәси ишә салынмышдыр. Стансијанын 9 мин нөмрәсиндән 4 мини артыг шәһәр телефон шәбәкәсинә гошулмушдур.

АзәрТАч-ын «Кәнчәбасар» информасија мәркәзи.

«ХӘЗӘРНЕФТГАЗ–94» СӘРКИСИНДӘН СОНРАКЫ БӘ'ЗИ ДҮШҮНЧӘЛӘР...

(Әввәли 5-чи сәһифәдә)

гынын там мәнзәрәсини вермәсә дә Русија вә дикәр МДБ өлкәләринин игтисадијјатларыны бөһрандан чыхармаг үчүн нефт сәнајесинә инвесторларын чәлб едилмәсиндә нә дәрәчәдә мараглы олдугларыны әкс етдирир. Одур ки, көрүнүр, харичи инвестисијалар уғрунда рәгабәт дә кетдикчә артачаг. Газахыстан вә Азәрбајчанын Гәрб ширкәтләри илә әлагәләри артыг Русијада мүәјјән «гысганчлыг» һисси доғурур. Бу өзүнү хүсусән Газахыстан вә Азәрбајчандан чәкиләчәк јени нефт кәмәрләринин маршруту, консорсиумла мүгавилә бағланмасы әрәфәсиндә Хәзәрин «статусу» вә с. мәсәләләрин ортаја атылмасында ајдын көрүнүр.

Шүбһәсиз ки, «Хәзәрнефтгаз-94» сәркисинин ән бөјүк мүвәффәгијјәти Гәрб ширкәтләри консорсиуму илә нефт контрактынын бағланмасы ола биләрди. Тәәссүф ки, Азәрбајчан үчүн игтисади вә сијаси бахымдан һәјати әһәмијјәтә малик олан бу мүгавиләнин бағланмасы ләнкијир. 1990-чы илдән башлајан данышыглар просесинин мәнтиги сонлуға чатмамасынын мүәјјән објектив вә субјектив сәбәбләри вардыр. Бизчә, бунлар илк нөвбәдә сијаси гејри-стабиллик фонунда һакимијјәтин тез-тез дәјишмәси вә бунун нәтичәсиндә һәр јени игтидарын әввәлки разылашмалары тәфтиш етмәси истәјинин нәтичәси олараг, әслиндә, данышыглара јени һеј'әтлә јенидән башланылмасы; рекионда игтисади вә геосијаси мараглары олан бә'зи дөвләтләрин, илк нөвбәдә Русијанын, просесә актив тә'сири; Азәрбајчанын белә иримигјаслы мүгавиләләрин һазырлама вә данышыглары апарма тәчрүбәсинин олмамасыдыр. Адәтән, сонунчу һалда санбаллы һүгуги вә консалтинг фирмаларынын хидмәтләриндән истифадә едилир. Тәәссүф ки, бу мәгсәдлә ишә чәлб едилмиш словакијалы бизнесмен М. Манафовун рәһбәрлик етдији бејнәлхалг експерт групунун фәалијјәти гәнаәтбәхш олмамыш вә Дөвләт Нефт Ширкәти (ДНШ) мүгавиләнин јени вариантыны тәгдим етмәли олмушдур. Бу вариант консорсиум тәрәфиндән мүәјјән наразылыгла гаршыланса да (белә ки, бу вариантын бә'зи мүддәалары әввәлки разылашмаларла ујғунлашмырды) сон дөврдәки данышыгларын кедиши мүгавиләнин тезликлә һазырланыб имзаланмасы еһтималыны артырмышдыр. Үмид етмәк истәрдик ки, инди Түркијәдә кедән данышыгларын нөвбәти мәрһәләси даһа мүвәффәгијјәтли олачаг вә һәлә кечән илин пајызында имзаланачағы е'лан едилән контракт, консорсиума март ајында дахил едилмиш Русијанын «Лукојл» өзәл нефт ширкәтинин (10 фаизлик иштирак пајы илә) нүмајәндәсинин дедији кими, бу ил ијулун сону, августун әввәлиндә имзаланачаг.

Үмумијјәтлә, «Лукојл»ун консорсиума дахил едилмәсини уғурлу тактики кедиш һесаб етмәк олар. «Лукојл» Русијанын ән ири вә динамик инкишаф едән нефт ширкәтидир. Ширкәт кечән ил 49 милјон тон нефт истеһсал етмишдир ки, бу да Русијанын иллик нефт истеһсалынын 15 фаизини тәшкил едир. Бу нефтин 10 милјон тону харичә ихрач едилмиш, 19 милјон тону исә е'мал едилмишдир. Ширкәтә «Азәри» вә «Чыраг» јатагларындан башга, мүгавиләдән чыхарылмыш, «Күнәшли» јатағында да ишләмәк һүгугу верилмишдир. Бу мәгсәдлә ДНШ илә «Лукојл»ун, низамнамә фонду 2 милјон рубл олачаг, «Азәри—Лукојл» биркә мүәссисәсинин јарадылмасы нәзәрдә тутулур. Бурада јалныз низамнамә фондунун белә символик һәчмдә олмасы бир гәдәр тәәччүб доғурур. Белә ки, бу јахынларда ләғв едилмиш «Нефтчаланефт» Нефт-Газчыхарма Идарәсинин базасында ДНШ илә Аттила Боган Ретролеум Түркијә ширкәтинин јаратдыглары биркә мүәссисәнин низамнамә фонду 50 милјон доллар мүәјјән едилмишди.

«Лукојл»ун Азәрбајчандакы мүвәффәгијјәти ширкәтин рејтингини артырмагла мартын сонларында бурахылмыш сәһмләрин сатыш кампанијасына да мүсбәт тә'сир едәчәк. Тәәссүф ки, һәләлик Азәрбајчан «Лукојл»ун консорсиума дахил едилмәси мүгабилиндә нә игтисади, нә дә сијаси саһәдә дивидендләр алмышдыр. Бу бахымдан бизә белә кәлир ки, республикамызын нефтмашынгајырмасы мүәссисәләринин мәһсулларынын Русија базарына чыхарылмасында; ширкәтин харичи инвесторлара сатмаг үчүн ајырдығы сәһмләринин (15 фаиз) бир һиссәсини алмаг вә ширкәтин директорлар шурасында ДНШ-нин нүмајәндәлијини тә'мин етмәк; Гарабағ мүһарибәсиндә Азәрбајчанын Русија тәрәфиндән даһа гәти сијаси дәстәкләнмәси вә с. мәсәләләрин һәллиндә бу ширкәтин көмәјиндән даһа еффектив истифадә етмәк лазымдыр.

Гәрб ширкәтләри рәһбәрләринин сон дөврдә күтләви информасија васитәләриндәки бәјанатлары көстәрир ки, онларын сәбр касалары артыг түкәнмишдир. Үч илдә 140 милјон доллардан артыг пул хәрчләмиш бу ширкәтләрин фәалијјәтләринин нәтичәләрини көрмәјә там әсаслары вардыр. Консорсиума дахил олан ширкәтләр әтән дөвр әрзиндә иримигјаслы һуманитар јардымын көстәрилмәсиндә, тәһсил, елм вә мәдәнијјәт саһәсиндә мүхтәлиф програмларын һәјата кечирилмәсиндә, республикамызын бејнәлхалг тәшкилатларда дәстәкләнмәсиндә бөјүк хидмәтләр көстәрмишдир. Хүсусән ВР-Статојл, Амоко, Пензојл, Јунокал бу саһәдә даһа чох фәргләнмишдир. Үмид етмәк олар ки, бүтүн бунлар мүгавилә бағландыгдан сонра даһа да бөјүк вүс'әт алачаг. Тәрәфләрә гаршылыглы мәнфәәт верәчәк бу мүгавилә илк нөвбәдә Азәрбајчана лазымдыр. Белә ки, инкишаф етмиш өлкәләрдәки игтисади дурғунлугла әлагәдар олараг нефтин истеһлакынын азалмасы, ОПЕК өлкәләриндә исә нефт һасилатынын артмасы, дүнјанын бир чох јени нефт рекионларында (Вјетнам, МДБ өлкәләри вә с.) инвестисијалара еһтијачын олмасы вә с. Гәрб ширкәтләринә маневр етмәк үчүн даһа чох имканлар верир.

Мүгавиләнин көзләнилән мүсбәт нәтичәләри:

— нефт сәнајесинин вә үмумиликдә исә бүтүн игтисадијјатымызын интенсив инкишафы;

— мүгавилә бағланан кими Азәрбајчана 500 милјон долларлыг мүкафатын верилмәси. Мүгајисә үчүн дејәк ки, бу, республикамызын 1994-чү илдә ваһид валјута фондунун планлашдырылан һәчминдән (208 милјон доллар) демәк олар ки, 2,5 дәфә артыгдыр;

— нефт консорсиумунун 7 милјард долларлыг инвестисија гојулушу һесабына узун илләр интенсив истисмар нәтичәсиндә көһнәлмиш аваданлыгларын мүасирләри илә әвәз едилмәсинә, јүксәк Гәрб технолокијаларынын тәтбигинә, Абшерон јарымадасында еколокијанын сағламлашдырылмасына имкан јарадылмасы;

— инкишаф етмиш өлкәләрлә даһа сых интеграсија нәтичәсиндә Русијанын ифрат тә'сиринин балансылашдырылмасы;

— минләрлә јени иш јеринин јарадылмасы. Бу да алдығы «әмәк һаггы» физиолоки минимумуну да өдәмәјән, бачарыглы, ишкүзар мүтәхәссисләрин потенсиал имканларынын еффектив тәтбигинә вә гијмәтләндирилмәсинә шәраит јарадачаг;

— Гарабағ мүһарибәсинин мүвәффәгијјәтлә баша чатмасы;

— елмә вә тәһсилә мүнасибәтин көклү сурәтдә дәјишмәси.

Дүнја өлкәләринин тарихинә нәзәр салсаг, тәбии сәрвәтләрә вә онларын истифадә едилмәсинә мүхтәлиф мүнасибәтләр көрәрик. Бунлардан бә'зиләри Күвејт, Бирләшмиш Әрәб Әмирликләри вә с. өлкәләр кими чәми бир нечә онииллик әрзиндә өлкәләрини гуру саһрадан чәннәт бағына чевирдикләри һалда, кечмиш ССРИ, Ираг вә с. өлкәләр тәбии сәрвәтләрини әсасән игтисадијјатларынын милитаризмләшдирилмәсинә истифадә едибләр. Үмид етмәк истәрдик ки, биз бу тарихи фүрсәти әлдән вермәјәчәк, јеткин милләт олмағымызы, даһа хошбәхт вә фираван һәјата лајиг олдуғумузу сүбут едәчәјик.

Р. МӘЧИДОВ.

ШАҺМАТ ТАЧЫМЫЗЫН ФИРУЗӘСИ

Фирузә Вәлиханлы һазырда чағдаш дүнја гадын шаһматчылары арасында танынмышлардан биридир. Иштирак етдији бүтүн јарышлара тәкбашына һазырлашса да, һәмјерлимизин уғурлары бир-бириндән бәнзәрсиз олуб. Мәһз һәмин гәләбәләрин бәһрәсидир ки, бир аз кеч дә олса, кәнч шаһматчы бејнәлхалг гроссмејстер адына лајиг көрүлмүшдүр. Бу мүнасибәтлә «Азәрбајчан»ын мүхбири Фирузә ханымла сөһбәт етмишдир.

— Фирузә ханым, өнчә сизи бејнәлхалг гроссмејстер дәрәчәси алмағыныза көрә тәбрик едирик. Бу адла сиз Азәрбајчанда чох да популјар олмајан шаһмат саһәсиндә өз ојунунузла бир даһа сүбут етдиниз ки, дүнја шаһматында популјарсыныз. Бејнәлхалг гроссмејстер дәрәчәси үчүн һансы мәрһәләләр мөвчуддур вә сиз онлары нечә кечмисиниз?

— Тәшәккүр едирәм. Инди доғрудан да, шаһмат өлкәмиздә гајғыја мөһтачдыр. Шаһмат мәктәбләри, клублар фәалијјәт көстәрсә дә, бу һеч дә о демәк дејил ки, шәраит, имканлар јахшыдыр. Әкәр әһатәли, мүнтәзәм фәалијјәт көстәрән тутарлы бир структур јарадыларса, әлбәттә, бизим шаһматымыз дүнја мигјасында мејдан охуја биләр...

Бејнәлхалг гроссмејстер үчүн әсас принсипләр вардыр. Ән вачиби одур ки, тәләб олунан баллары топлајасан. Бу ад мәним бир аз кечикмиш һаггымдыр. Онсуз да нә вахтса һаггымын саһиби олмалы идим. Илк дәфә 17 јашымда икән — 1987-чи илдә Бакыда бејнәлхалг турнирдә, 1992-чи илдә Мачарыстанда Авропа биринчилијиндәки уғурлардан сонра бу ады алмалы идим. Анчаг арада хејли мүддәт турнирләр кечирилмәди. Сонрадан 1993-чү илдә Франсада кечирилән турнирдә үчүнчү балы артыгламасы илә өдәдим. Үмумијјәтлә, бејнәлхалг турнирләрдә уғурсузлугларым олмајыб.

— Елә олурдуму ки, рәгибләринизлә ојун әрәфәсиндә горхуја бәнзәр һисс кечирәсиниз?

— Тәкбәтәк ојунларда һәр шеји унудурдум. Әкс һалда бу мәним гәләбәләримә мане ола биләрди. Команда тәркибиндә исә команданын ојунларынын нәтичәләринә көрә һәјәчан һисси кечирдијим олуб. Ону да гејд едим ки, рәгибдән күчлү олмағы даим өзүнә ашыламағы, инандырмағы бачармалысан.

— Иштирак етдијиниз јарышлардан ән чох јаддагалан нә олуб? Мәшгләрә нечә һазырлашырсыныз?

— Јарышлара һазырлыг әрәфәсиндәки сыхынтылар, чәтинликләр ојун вахты јаддан чыхыр. Турнирләрдән сонра наилијјәтләрин хош тә'сири әвәзсиз олур. Кечмиш ССРИ халгларынын 1987-чи илдәки спартакиадасы, 1992-чи илдә Авропа биринчилији вә дикәр бејнәлхалг турнирләрдәки јүксәк гәләбәләр газанмағым бу мә'нада хатиримдә изләр сахлајыб. Мәшгләрә һазырлыға кәлдикдә исә әсас олараг дејим ки, һәмишә мүстәгил мәшг етмишәм. Тәәссүфләр олсун ки, индијәдәк нә мәним, нә дә һәмкарларым Ајнурун, Илаһәнин мәшгчиси јохдур. Бу проблеми тезликлә јолуна гојмаг лазымдыр. Турнирләрдә иштирак етмәк үчүн мадди чәһәтдән көмәклик көстәрәнләрә, өлкәмә әвәзиндә гәләбәләримлә миннәтдарам.

— Фирузә ханым, бүтүн уғурларыныза — гәләбәләрә бахмајараг, бә'зән шаһматчы олмағыныза тәәссүф етмирсиниз? Бәлкә башга саһәдә даһа чох мәшһурлаша биләрдиниз?

— Гәтијјән ағлыма кәлмәз. Гаршылашдығым бә'зи чәтинликләрдән вә ағыр мәшгләрдән сонра даһа күчлү олурам. Артыг шаһмат мәним һәјатыма — талејимә һопуб, өмрүм бу јашантылар үстүндәдир. Аилә гајғылары илә әһатә олунмуш шаһмат мәшғулијјәти мәним үчүн даһа әвәзсиздир. Шаһматла күндәлик мәшғул олурам, ја да ону һәмишә көзләрим көрмәлидир. Әкәр башга саһәдә чалышсајдым да, инанырам ки, јенә күчлү олараг галачагдым. Әкәр һәгигәтән исте'дад варса, һәр һансы манеәјә бахмајараг, нә вахтса үзә чыхмалыдыр...

— Нәһајәт, гаршыда сизи һансы көрүшләр көзләјир?

— Бу ил августда Берлиндә, сентјабрда Италијада бејнәлхалг јарышлар, нојабрда Јунаныстанда кечириләчәк Үмумдүнја шаһмат олимпиадасында, декабрда исә Һолландијада јарышда иштирак етмәлијәм. Тәкрар едирәм ки, бу тәдбирләрә јенә дә мүстәгил олараг һазырлашырам.

**Сөһбәти јазды:
Дәјанәт БАЈРАМОВ,
«Азәрбајчан»ын мүхбири.**

АЗӘРБАЈЧАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН МИЛЛИ БАНКЫ 1994-чү ИЛ ИЈУНУН 29-дан Е'ТИБАРӘН ХАРИЧИ ВАЛЈУТАЛАРЫН АЗӘРБАЈЧАН МАНАТЫНА НИСБӘТӘН АШАҒЫДАКЫ МӘЗӘННӘЛӘРИНИ МҮӘЈЈӘН ЕТМИШДИР.

1	Австралија доллары	715 ман.	70 гәп.
1	Австрија шиллинги	84 ман.	01 гәп.
1	Инкилис фунт-стерлинг	1467 ман.	03 гәп.
1	Белчика франкы	28 ман.	72 гәп.
1	Алман маркасы	591 ман.	23 гәп.
1	Һолландија гулдени	527 ман.	14 гәп.
1	Данимарка крону	150 ман.	93 гәп.
100	Италјан лирәси	60 ман.	97 гәп.
1	Канада доллары	702 ман.	71 гәп.
1	Норвеч крону	136 ман.	50 гәп.
1	АБШ доллары	1000 ман.	00 гәп.
1	Финландија маркасы	179 ман.	39 гәп.
1	Франсыз франкы	172 ман.	94 гәп.
1	Исвеч крону	125 ман.	41 гәп.
1	Исвечрә франкы	693 ман.	44 гәп.
1	Јапон ијени	9 ман.	31 гәп.
1	Екју	1136 ман.	89 гәп.
10	Испан песетасы	71 ман.	75 гәп.
10	Јунан дирһәми	39 ман.	97 гәп.
1	Ирландија фунту	1439 ман.	50 гәп.
1	Исландија крону	13 ман.	76 гәп.
1	Күвејт динары	3277 ман.	32 гәп.
10	Ливан фунту	5 ман.	76 гәп.
10	Португалија ескудосу	56 ман.	74 гәп.
1	Сингапур доллары	634 ман.	92 гәп.
1	Мисир фунту	287 ман.	78 гәп.
10	Түрк лирәси	00 ман.	29 гәп.
10	Русија рублу	5 ман.	16 гәп.
1	Естон крону	74 ман.	86 гәп.
1	Латвија латы	1720 ман.	12 гәп.
1	Литва лити	247 ман.	76 гәп.
10	Украјна карбованетси	0 ман.	22 гәп.
1	Казах тенгеси	21 ман.	73 гәп.
1	Молдова леји	240 ман.	67 гәп.
1	Гырғыз сому	79 ман.	97 гәп.
1000	Күрчү купону	1 ман.	20 гәп.
10	Өзбәк сум-купону	1 ман.	55 гәп.
1000	Беларус рублу	46 ман.	52 гәп.
1	Түркмән манаты	98 ман.	38 гәп.

Мәзәннәләр Милли Банкын јухарыда көстәрилмиш валјуталары һәмин мәзәннә илә алмаг вә сатмаг өһдәликләри нәзәрә алынмадан мүәјјән едилмишдир.

ВАЛЈУТАНЫН ТӘНЗИМЛӘНМӘСИ ВӘ БЕЈНӘЛХАЛГ ӘЛАГӘЛӘР ШӨ'БӘСИ.

АЛЛАҺ РӘҺМӘТ ЕЛӘСИН!

Азәрбајчан Республикасы Али Совети Апаратынын коллективи Азәрбајчан Техники Университетинин кафедра мүдири, профессор

ӘЛИ ХӘЛИЛОВУН

вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә мәрһумун аиләсинә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Сабунчу рајон ичра һакимијјәти апаратынын коллективи **Видади Мәммәдова**, әзизи

ҺӘСӘН МӘММӘДОВУН

вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Сабунчу рајон ичра һакимијјәти апаратынын коллективи рајон полис идарәси рәисинин мүавини **Ајдын Һүсејнова**, атасы

ИСЛАМ КИШИНИН

вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Әзизбәјов рајонундакы 237 сајлы мәктәбин педагожи коллективи мәктәбин мүәллими **Меһрибан Әлијеваја**, атасы

РӘСУЛ УМУДӘЛИ ОҒЛУНУН

вахтсыз вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Әзизбәјов рајонундакы 237 сајлы мәктәбин педагожи коллективи һәмин мәктәбин мүәллими **Шаһин Бахшәлијевә**, атасы

ЈУСИФ ЈУНУС ОҒЛУНУН

вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Хәзәр Дәниз Кәмичилијинин рәһбәрлији, үзүчү һеј'әтин һәмкарлар иттифагы комитәси, «Гәһрәман Тәбриз Хәлилбәјли» кәмисинин екипажы севимли шаиримиз, халгымызын истәклиси

ХӘЛИЛ РЗА УЛУТҮРКҮН

вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә мәрһумун аиләсинә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Азәрбајчан Республикасы Ме'марлар Иттифагынын идарә һеј'әти сәдр **Илһам Әлијевә**, анасы

БИКӘ ХАНЫМЫН

вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Елхан Мустафајев иш јолдашы **Ибраһим Хәлилә**, јахын гоһуму

ФИРУДИН ӘЛИЈЕВИН

вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Јасамал рајон тәһсил шө'бәси вә 158 сајлы мәктәбин коллективи иш јолдашлары

ҺӘСӘН ТЕЈМУР ОҒЛУ МӘММӘДОВУН

вахтсыз вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә мәрһумун аиләсинә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Үзејир Һачыбәјов адына Аглам Мусиги Техникумунун коллективи **Зоја вә Шанкә**, әзизләри

СЕВДА САБИР ГЫЗЫНЫН

фачиәли өлүмү илә әлагәдар дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Н. Туси адына АДПУ-нун Шуша филиалынын профессор-мүәллим вә тәләбә һеј'әти тарих-филолокија факүлтәсинин деканы, досент **Рагуб Кәримова**, әзиз анасы

СӘМАЈӘ ХАНЫМЫН

вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Азәрбајчан Дөвләт Игтисад Институтунун ректорлуғу, һәмкарлар иттифагы комитәси, һүгуг вә филолокија кафедрасынын әмәкдашлары кафедранын досенти

ЈУСИФ МӘММӘД ОҒЛУ ЧАВАДОВУН

вахтсыз вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

---

183 нөмрәли мәктәбин коллективи **Әдилә ханыма**, һәјат јолдашы

МУХТАР РЗА ОҒЛУ ҺҮСЕЈНОВУН

вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Рамиг Мухтар аиләси илә бирликдә **Фирәнкиз ханыма**, әзизи

ХӘЛИЛ РЗА УЛУТҮРКҮН

вахтсыз вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

Азәрбајчан Республикасы Дөвләт Статистика Комитәсинин коллективи иш јолдашлары **Фаиг Һачыјевә**, әзиз гызы

ЛАЛӘНИН

вахтсыз вәфатындан кәдәрләндијини билдирир вә дәрин һүзнлә башсағлығы верир.

AZƏRBAYCAN
BAŞ REDAKTOR
Ə.G.Mustafayev

REDAKSİYANIN VƏ MƏTBƏƏNİN ÜNVANI:
370146, Bakı-146, Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə, IV mərtəbə

TELEFONLAR: 39-43-23, 39-44-91, 32-18-17,
32-54-68, 32-51-54, 32-47-47, 32-30-35, 32-50-61.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
Dövlət Mətbuat Komitəsində
qeydə alınmışdır

«Azərbaycan» nəşriyyatının mətbəəsinin yığım sexində yığılır, ofset üsulu ilə çap olunur.

Əlyazmalara cavab verilmir və onlar geri qaytarılmır.
Rəsmi sənəd və çıxışlarda ifadə olunmuş fikirlərdən başqa digər yazılardakı mülahizələr azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun gəlməyə də bilər.

Gündəlik qəzet
Tiraj 32631
Çapa imzalanmalıdır: 22.00
İmzalanmışdır: 22.00
Sifariş 2773.